

Anna Barczak

A large, bold, yellow letter 'Q' is centered on a solid blue square background.A large, stylized yellow ampersand (&) is centered on a solid black square background.A large, bold, yellow letter 'A' is centered on a solid black square background.

Ochrona środowiska

Organizacja i kontrola

**przed
egzaminem**

Ochrona środowiska

Organizacja i kontrola

przed egzaminem

Anna Barczak

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

LEGENDA

pytanie

wyjątek od zasad czy reguł / uwaga

najważniejsze informacje

norma prawna

niezbędna wiedza

literatura

zob. wcześniej opisane zagadnienia

orzecznictwo

uzupełnienie

przykład

SPIS TREŚCI

4	WYKAZ SKRÓTÓW
11	SŁOWO WSTĘPNE
13	ROZDZIAŁ I. Prawne aspekty organizacji ochrony środowiska. Podstawowe ustalenia terminologiczne
13	1. Pojęcie środowiska, ochrony środowiska, ochrony przyrody
14	2. System prawny ochrony środowiska
19	3. Zasady ogólne prawa ochrony środowiska
30	4. Funkcje prawa w ochronie środowiska
33	5. Prawne formy działania administracji ochrony środowiska
39	ROZDZIAŁ II. Organizacja ochrony środowiska w Unii Europejskiej
39	1. Prawo środowiska Unii Europejskiej – zagadnienia podstawowe
45	2. Instytucje Unii Europejskiej w ochronie środowiska
52	ROZDZIAŁ III. Organizacja ochrony środowiska w Polsce. Zagadnienia podstawowe
52	1. Ochrona środowiska jako kompetencja władzy publicznej
55	2. System organizacyjny administrowania sprawami ochrony środowiska
58	3. Pojęcie i rodzaje organów ochrony środowiska. Pojęcie zadania i kompetencji
62	4. Cechy organizacji administracji ochrony środowiska
63	ROZDZIAŁ IV. Organizacja administracji rządowej w ochronie środowiska w Polsce
63	1. Organizacja rządowej administracji ochrony środowiska na poziomie centralnym
96	2. Organizacja rządowej administracji ochrony środowiska na poziomie terenowym

117	ROZDZIAŁ V. Organizacja samorządowej administracji ochrony środowiska w Polsce
117	1. Samorząd gminny w systemie ochrony środowiska
122	2. Samorząd powiatowy w systemie ochrony środowiska
126	3. Samorząd województwa w systemie ochrony środowiska
132	ROZDZIAŁ VI. Instytucje ochrony środowiska w Polsce
132	1. Państwowa Rada Ochrony Środowiska
134	2. Komisje do spraw ocen oddziaływania na środowisko
137	3. Fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej
151	ROZDZIAŁ VII. Udział społeczeństwa w systemie organizacyjnym ochrony środowiska w Polsce
151	1. Udział społeczeństwa w postępowaniach z zakresu ochrony środowiska
159	2. Zasady udziału organizacji ekologicznych w ochronie środowiska
162	3. Granice realizowania przez organizacje ekologiczne prawa do uczestniczenia w postępowaniu w interesie publicznym
169	ROZDZIAŁ VIII. Kontrola środowiskowa
169	1. Pojęcie kontroli środowiskowej
170	2. System kontroli środowiskowej
170	3. Rodzaje i kryteria kontroli środowiskowej
172	4. Cechy kontroli środowiskowej
175	5. Kontrola sądowa administracji ochrony środowiska
182	6. Kontrola pozasądowa administracji ochrony środowiska
198	7. Kontrola wewnętrzna administracji ochrony środowiska
202	8. Kontrola sprawowana przez administrację ochrony środowiska
206	ROZDZIAŁ IX. Odpowiedzialność prawna administracji ochrony środowiska
206	1. Definicja odpowiedzialności prawnej
209	2. Odpowiedzialność za działania legalne i nielegalne

210	3. Odpowiedzialność za bezczynność organu ochrony środowiska
212	4. Odpowiedzialność odszkodowawcza organu ochrony środowiska
216	WYKAZ WYBRANEJ LITERATURY

SŁOWO WSTĘPNE

Niniejsza książka, mająca w istocie charakter podręcznika, obejmuje tematykę organizacji ochrony środowiska w Polsce. Jest to przykład nowego sposobu przedstawienia zagadnień jej dotyczących, gdyż została przyjęta metoda, że problemy prawne przedstawiono na tle konkretnie sformułowanego pytania.

Na całość opracowania składają się następujące kwestie: podstawy prawne organizacji ochrony środowiska, organizacja ochrony środowiska w Unii Europejskiej, organizacja ochrony środowiska w Polsce, w tym administracji rządowej i samorządowej, instytucje ochrony środowiska, udział społeczeństwa w systemie organizacyjnym ochrony środowiska, kontrola środowiskowa oraz odpowiedzialność prawna administracji ochrony środowiska. Zagadnienia te uzupełniają wykazy skrótów i wybranej literatury.

Podręcznik został napisany z myślą o szerokim kręgu odbiorców. Publikacja kierowana jest przede wszystkim do studentów prawa i administracji, a także studentów innych kierunków (np. zarządzania sprawami środowiska) oraz przedstawicieli władzy publicznej, podmiotów korzystających ze środowiska i innych osób, zainteresowanych prawnymi podstawami ochrony środowiska w zakresie prawnych aspektów zarządzania środowiskiem.

Anna Barczak

Podręcznik uwzględnia stan prawny na dzień 1.01.2023 r.

ROZDZIAŁ I

Prawne aspekty organizacji ochrony środowiska. Podstawowe ustalenia terminologiczne

1. Pojęcie środowiska, ochrony środowiska, ochrony przyrody

Art. 3 pkt 39 u.p.o.ś. wprowadza definicję legalną środowiska – ogół elementów przyrodniczych, w tym także przekształconych w wyniku działalności człowieka, a w szczególności powierzchnia ziemi, kopaliny, wody, powietrze, krajobraz, klimat oraz pozostałe elementy różnorodności biologicznej, a także wzajemne oddziaływania pomiędzy tymi elementami.

Art. 3 pkt 13 u.p.o.ś. wprowadza definicję legalną ochrony środowiska – podjęcie lub zaniechanie działań, umożliwiające zachowanie lub przywracanie równowagi przyrodniczej.

Ochrona ta powinna polegać w szczególności na:

- ▶ racjonalnym kształtowaniu środowiska i gospodarowaniu zasobami środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju;
- ▶ przeciwdziałaniu zanieczyszczeniom;
- ▶ przywracaniu elementów przyrodniczych do stanu właściwego.

Art. 3 pkt 32 u.p.o.ś. wprowadza definicję legalną równowagi przyrodniczej – stan, w którym na określonym obszarze istnieje równowaga

we wzajemnym oddziaływaniu człowieka, składników przyrody żywej i układu warunków siedliskowych przyrody żywej i układu warunków siedliskowych tworzonych przez składniki przyrody nieożywionej.

§

Art. 2 ust. 1 u.o.p. wprowadza definicję legalną ochrony przyrody – polega ona na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody, takich jak:

- ▶ dziko występujące rośliny, zwierzęta i grzyby;
- ▶ rośliny, zwierzęta i grzyby objęte ochroną gatunkową;
- ▶ zwierzęta prowadzące wędrowny tryb życia;
- ▶ siedliska przyrodnicze;
- ▶ siedliska zagrożone wyginięciem, rzadkie i chronione gatunki roślin, zwierząt i grzybów;
- ▶ twory przyrody żywej i nieożywionej oraz kopalne szczątki roślin i zwierząt;
- ▶ krajobraz;
- ▶ zielen w miastach i wsiach;
- ▶ zadrzewienia.

2. System prawny ochrony środowiska

Q

Od kiedy datuje się nowy polski system prawny ochrony środowiska?
Polski system prawny ochrony środowiska wprowadzony został z dniem 1.10.2001 r.

Q

Jakie porządki prawne tworzą polski system prawny ochrony środowiska?

Na polski system prawny ochrony środowiska składają się:

- ▶ krajowe prawo ochrony środowiska;

- ▶ międzynarodowe prawo środowiska;
- ▶ unijne prawo środowiska.

MIĘDZYNARODOWE PRAWO ŚRODOWISKA

Jest to system normatywny, u podstaw którego leży dążenie państw i innych podmiotów prawa międzynarodowego do uregulowania sfery stosunków międzynarodowych w zakresie ochrony środowiska i w związku z tym osiągnięcia określonych celów środowiskowych za pomocą przyjmowanych instrumentów prawnomiędzynarodowych.

Celem międzynarodowego prawa środowiska jest regulacja obrotu międzynarodowego, podporządkowana partykularnemu celowi, którym jest środowisko i jego ochrona.

Jakie podmioty składają się na międzynarodowy system zarządzania środowiskiem?

Międzynarodowy system zarządzania środowiskiem tworzą:

- 1) państwa;
- 2) organizacje międzynarodowe:
 - a) o zasięgu globalnym,
 - b) o zasięgu regionalnym;
- 3) podmioty inne niż państwa:
 - a) organizacja pozarządowe,
 - b) społeczność akademicka,
 - c) sektor korporacji międzynarodowych i stowarzyszeń sektora prywatnego;
- 4) podmioty indywidualne.

Według jakich kryteriów można dokonać podziału źródeł i aktów międzynarodowego prawa środowiska?

Klasyfikacji źródeł i aktów międzynarodowego prawa środowiska można dokonywać według różnych kryteriów. Tytułem przykładu:

- 1) według art. 38 Statutu Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości (Dz.U. z 1947 r. Nr 23, poz. 90):

- ▶ umowy międzynarodowe z zakresu prawa środowiska;
 - ▶ zwyczaj międzynarodowo-środowiskowy;
 - ▶ uchwały prawotwórcze międzynarodowych organizacji ekologicznych;
 - ▶ ogólne zasady prawa międzynarodowego prawa środowiska;
 - ▶ pomocnicze źródła prawa (stanowiska doktryny i orzecznictwo sądów w sferze ochrony środowiska);
- 2) według poglądów doktryny
- ▶ źródła tzw. prawa twardego (*hard law*);
 - ▶ źródła tzw. prawa miękkiego (*soft law*).

Jakie źródła składają się na *hard law*?

Źródła *hard law* tworzą:

- 1) umowy międzynarodowe;
- 2) zwyczaj międzynarodowy;
- 3) ogólne zasady prawa;
- 4) judykatura;
- 5) poglądy doktryny.

Jakie źródła tworzą *soft law*?

Źródła *soft law* tworzą:

- 1) deklaracje;
- 2) zalecenia;
- 3) standardy;
- 4) wskazówki;
- 5) polityki itp.

Jakie zasady kolizyjne stosowane są w źródłach i aktach międzynarodowego prawa środowiska?

W obrębie zasad kolizyjnych wyróżnia się:

- 1) *lex posterior derogat legi priori* (źródło późniejsze uchyla źródło wcześniejsze);
- 2) *lex specialis derogat legi generali* (źródło szczególne znosi źródło ogólne);

- 3) *lex posterior generalis non derogat legi priori speciali* (źródło późniejsze ogólne nie znosi wcześniejszego szczególnego).

Wyjątek: normy o charakterze *ius cogens* i *erga omnes*

Jakie są cechy charakterystyczne norm regulujących stosunki międzynarodowego prawa środowiska?

Normy regulujące stosunki międzynarodowego prawa środowiska:

- 1) oparte są na koncepcji równości norm regulujących stosunki międzynarodowe w dziedzinie ochrony środowiska;
- 2) funkcjonują w zgodności z przekonaniem o prymacie norm o charakterze *ius cogens* oraz norm o charakterze *erga omnes*;
- 3) działają zgodnie z zasadami hierarchii między normami o charakterze prawnie wiążącym (*hard law*) i aktami, które nie mają charakteru prawnie wiążącego (*soft law*).

PRAWO ŚRODOWISKA UNII EUROPEJSKIEJ

Jak klasyfikujemy źródła prawa UE?

Do katalogu źródeł prawa unijnego zaliczamy:

- 1) prawo pierwotne;
- 2) prawo wtórne;
oraz
 - 1) akty wiążące (tzw. *hard law*);
 - 2) akty niewiążące (tzw. *soft law*).

Jakie źródła prawa tworzą prawo pierwotne UE?

Prawo pierwotne UE tworzą:

- ▶ traktaty założycielskie;
- ▶ traktaty uzupełniające;
- ▶ traktaty akcesyjne o przyjęciu nowych państw członkowskich;
- ▶ Jednolity Akt Europejski z 1986 r.;
- ▶ Traktat o UE z 1992 r. – szczególne znaczenie dla ochrony środowiska;

Stan prawny na 1 stycznia 2023 r.

Recenzent

Dr hab. Aneta Kaźmierska-Patrzyzna, prof. UŁ

Wydawca

Grzegorz Jarecki

Redaktor prowadzący

Katarzyna Gierłowska

Opracowanie redakcyjne

Joanna Ośka

Projekt graficzny

Wojtek Janikowski

prawolubni

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

Szanujmy prawo i własność

Więcej na www.legalnakultura.pl

Polska Izba Książek

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2023

ISBN 978-83-8328-320-3

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przykopowa 33

tel. 728 313 462

e-mail: PL-ksiazki@wolterskluwer.com

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

Książka omawia zagadnienia z zakresu ochrony środowiska – jego organizacji i kontroli – w przystępnej formie pytań i odpowiedzi, które najczęściej pojawiają się na egzaminach z tego przedmiotu. Jest to nowoczesny niezbędny do nauki i powtórki materiał – czytelnik uczy się poprzez formułowanie odpowiedzi na pytania i ich porównanie z tymi, które znajdują się w książce.

Publikacja obejmuje ponadto zestaw schematów i tabel, które również porządkują i ułatwiają przyswajanie informacji. Zastosowanie takiej formy angażuje czytelnika, który aktywnie zdobywa i weryfikuje swoją wiedzę. Informacje zgłębiane za pośrednictwem aktywnej nauki są lepiej zapamiętywane i utrwalane niż poprzez wielokrotne czytanie przepisów kodeksu.

Publikacja w szczególności przeznaczona jest dla studentów i aplikantów. Będzie ona również pomocna pracownikom naukowym, którzy mogą ją wykorzystać jako materiały do ćwiczeń.

Anna Barczak – doktor habilitowana nauk prawnych, profesor Uniwersytetu Szczecińskiego; autorka i współautorka kilkudziesięciu publikacji z zakresu prawa ochrony środowiska, zwłaszcza dotyczących aspektów działalności samorządu terytorialnego w ochronie środowiska, w tym: *Zadania samorządu terytorialnego w zakresie ochrony środowiska*, Warszawa 2006; *Model gospodarowania odpadami komunalnymi w Polsce i Niemczech. Analiza prawnoporównawcza*, Szczecin 2013; *Zadania samorządu terytorialnego w ochronie środowiska. Aspekty materialne i finansowe*, Warszawa 2015 (współautorstwo); *Oceny oddziaływania na środowisko w polskim prawie ze wzorami dokumentów i schematami*, Warszawa 2018 (współautorstwo); *Uchwały rady gminy w zakresie ochrony środowiska i przyrody. Wzory z komentarzem*, Warszawa 2019 (współautorstwo); *Kontrola podmiotów korzystających ze środowiska*, Warszawa 2020.

9 788383 283203 W01P01

ISBN 978-83-8328-320-3

9 788383 283203

49 zł (w tym 5% VAT)

Zamówienia:
infolinia 801 04 45 45
zamowienia@wolterskluwer.pl
www.profinfo.pl

Kup e-book i czytaj
w aplikacji Smarteca

